

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.005.03.2020

Rafał Bruski
Prezydent Miasta Bydgoszczy
ul. Jezuicka 1
85-102 Bydgoszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/045 Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i użytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Bydgoszczy, ul. Jezuicka 1, 85-102 Bydgoszcz ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rafał Bruski - Prezydent Miasta Bydgoszczy ² , od 5 grudnia 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz nadzór nad rynkiem odpadów komunalnych na terenie gminy.2. Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie sposobu postępowania z odpadami komunalnymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	Hanna Loch-Klimek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/121/2020 z 16 czerwca 2020 r. Lucyna Cierzniakowska-Morzyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/188/2020 z 11 grudnia 2020 r. (akta kontroli str.1-2, 1162)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Prezydent”.

³ Tj. do 19 listopada 2020 r.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz.1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Prezydenta mające na celu zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytworzonych odpadów komunalnych, sprawowanie skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych oraz realizację działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Ocenę pozytywną uzasadnia: stworzenie w mieście warunków dla selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów poużytkowych; nadzorowanie realizacji umów zawartych z podmiotami świadczącymi usługi gospodarowania odpadami; posiadanie wiedzy o aktualnym stanie gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta poprzez zlecenie badań analizy dotyczących odpadów komunalnych; kontrolowanie rzetelności sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, przeprowadzanie kontroli podmiotów gospodarujących odpadami; ustalanie stawek opłat na podstawie rzetelnych danych i informacji o kosztach gospodarowania odpadami, wydatkowanie środków zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁶; opracowanie projektów uchwał w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz regulaminów utrzymania czystości i porządku w Mieście Bydgoszcz⁷ zgodnie z ucpg. W Urzędzie dysonowano szczegółowymi informacjami w jaki sposób zagospodarowywane są odpady zebrane na terenie miasta oraz identyfikowano problemy w funkcjonowaniu rynku odpadów. Prowadzono również szereg działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami między innymi poprzez zamieszczanie informacji i ich aktualizowanie na stronie internetowej Urzędu zgodnie z ucpg.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie warunków odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowanie nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych.

Opis stanu
faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą prowadzenie spraw związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Mieście należało do kompetencji Biura Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi⁹.

Liczba nieruchomości objęta odbiorem odpadów, na których:

- zamieszkują mieszkańcy na 30 czerwca 2020 r. wyniosła 22 516. W latach 2016-2019 liczba ww. nieruchomości wzrastała i na dzień 31 grudnia 2016–2019 r. wyniosła odpowiednio: 19 374, 19 776, 20 519, 20 724;
- nie zamieszkują mieszkańcy, a są wytwarzane odpady komunalne na 30 czerwca 2010 r. wyniosła 4 619. W latach 2016-2019 liczba ww.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 1439, dalej: „ucpg”.

⁷ Dalej: „Miasto”.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Komórka organizacyjna Urzędu działająca na prawach Wydziału, dalej: „BOK”.

nieruchomości wzrastała i na dzień 31 grudnia 2016-2019 r. wyniosła odpowiednio: 4 130, 4 344, 4 549, 4 609.

W Mieście dysponowano danymi dotyczącymi ilości i rodzaju wytwarzanych odpadów komunalnych oraz miejsc i sposobów ich zagospodarowania.

Odpady komunalne (zmieszane, papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło) odbierane były łącznie z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych. Do końca 2019 r. odpady zielone odbierano wyłącznie z nieruchomości zamieszkałych, a od 1 stycznia 2020 r. bioodpady odbierane były łącznie z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych.

Procentowy udział poszczególnych rodzajów wytwarzanych odpadów na terenie Miasta w latach 2016 – I połowa 2020 wyniósł:

- zmieszane odpady komunalne¹⁰ – od 61,8% do 52,4%;
- papier, metale, tworzywa sztuczne¹¹ - od 13,1% do 16,3%;
- odpady zielone/bioodpady¹² – od 9,4% do 11,6%;
- szkło¹³ – od 4,5% do 6,2%;
- odpady wielogabarytowe¹⁴ – od 3,2% do 6,0%;
- zmieszane odpady z betonu i gruzu¹⁵ - od 4,2% do 5,8%.

Procentowy udział pozostałych rodzajów odpadów komunalnych¹⁶ wytwarzanych na terenie Miasta wynosił mniej niż 1,5%.

(akta kontroli str.3-26)

Badanie ilości i składu morfologicznego odpadów komunalnych w Bydgoszczy oraz opracowanie wyników badań w formie raportów zlecono dwukrotnie podmiotowi zewnętrznemu¹⁷. Badanie w 2018 r. dotyczyło wszystkich odbieranych odpadów natomiast w 2019 r. wyłącznie odpadów zbieranych selektywnie. Koszt wykonanych badań wyniósł 94 956 zł¹⁸.

Dyrektor BOK wskazała, że wykonane badania ilości i składu morfologicznego odpadów komunalnych wykorzystano do wyliczenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła za 2019 r.¹⁹ oraz do sporządzenia analizy finansowej systemu gospodarki odpadami w Mieście i kalkulacji opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (obowiązującą od 1 stycznia 2020 r.)

¹⁰ 2016 r. – 61,8%, 2017 r. – 59,3%, 2018 r. – 58,6%, 2019 r. – 55,5%, I p. 2020 r. – 52,4%.

¹¹ Papier oraz metale i tworzywa sztuczne do końca 2019 roku zbierano łącznie. W 2016 r. –13,1%, 2017 r. – 14,5%, 2018 r. – 15,3%, 2019 r. –16,3%. W I p. 2020 –metale i tworzywa sztuczne – 12,6% a papier 4,4%.

¹² 2016 r. – 9,4%, 2017 r. – 10,5%, 2018 r. – 9,8%, 2019 r. – 9,5%, I p. 2020 r. – 11,6%.

¹³ 2016 r. – 4,5%, 2017 r. – 5,0%, 2018 r. – 4,9%, 2019 r. – 5,2%, I p. 2020 r. – 6,2%.

¹⁴ 2016 r. – 3,2%, 2017 r. – 3,9%, 2018 r. – 4,8%, 2019 r. – 5,9%, I p. 2020 r. – 6,0%.

¹⁵ 2016 r. – 4,2%, 2017 r. – 5,0%, 2018 r. – 5,2%, 2019 r. – 5,6%, I p. 2020 r. – 5,8%.

¹⁶ Tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, urządzenia zawierające freon, zmieszane odpady z remontów, przeterminowane leki, rozpuszczalniki, kwasy, oleje i tłuszcze inne niż 20 01 05, farby, tusze, kleje, lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, styropian opakowaniowy, twardy plastik, zużyte opony, szyby, opakowania zawierające substancje niebezpieczne, baterie i akumulatory, środki ochrony roślin, magnetyczne i optyczne nośniki informacji.

¹⁷ ROT RECYCLING ODPADY TECHNOLOGICZNE s.c.z Gliwic.

¹⁸ W 2018 r. – 65 436 zł, w 2019 r. – 29 520 zł.

¹⁹ Przy obliczaniu osiągniętych poziomów odzysku i recyklingu w latach 2016-2020 korzystano ze wzoru zawartego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U., poz. 2167), dalej: „rozporządzenie”. Przyjęty we wzorze Umpmts - udział łączny odpadów papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła i wielomateriałowych w składzie morfologicznym w latach 2016-2018 ustalono w oparciu o dane z aktualnego Krajowego Planu Gospodarki Odpadami.

(akta kontroli str.27-68, 1157-1161)

Analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Mieście zlecano corocznie podmiotowi zewnętrznemu²⁰, w celu:

- ustalenia prognozowanej ilości i rodzaju odpadów komunalnych powstających w poszczególnych rodzajach nieruchomości;
- podjęcia decyzji o metodach ustalania stawek i ich wysokości.

Koszt wykonanych analiz w badanym okresie wyniósł 80 671 zł.

(akta kontroli str.69-179)

1.2. Prezydent sporządził roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2016, 2017 i 2018 i przekazał je terminowo do Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska²¹. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Wojewódzki Inspektor nie wnioskowali o poprawę lub uzupełnienie ww. sprawozdań. Miasto sporządziło korekty sprawozdań z Urzędu za 2017 i 2018 r. z powodu sporządzenia korekt przez podmioty odbierające odpady komunalne w zakresie wyliczenia osiągniętego poziomu recyklingu odpadów, ilości i sposobie ich zagospodarowania.

(akta kontroli str. 205-320)

Na terenie Miasta w latach objętych kontrolą funkcjonowały:

- trzy podmioty odbierające odpady komunalne w latach 2016 - do 31 marca 2020 r. oraz cztery podmioty od 1 kwietnia 2020 r.;
- 38 (2018 r.) i 35 (2019 r.) podmiotów zbierających odpady komunalne;
- trzy punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych²²;
- trzy podmioty prowadzące instalacje komunalne.

Sprawozdania złożyły wszystkie ww. podmioty. Trzy podmioty zbierające odpady komunalne stanowiące frakcje odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła za 2018 złożyły sprawozdania 40, 48 i 56 dni po terminie wskazanym w art. 9nb ust. 2 ucpg. Prezydent zgodnie z art. 9xaa pkt 2 ucpg nałożył kary pieniężne w łącznej wysokości 14,4 tys. zł. W jednym przypadku kara została zapłacona przez podmiot zbierający odpady, natomiast w dwóch przypadkach wystawione zostały tytuły wykonawcze²³.

W przypadku nierzetelnych sprawozdań Prezydent wnioskował o ich poprawę lub uzupełnienie. W latach 2016- I połowa 2020 r. wpłynęło do Urzędu 61 korekt sprawozdań.

Dyrektor Biura Zarządzania Gospodarką Odpadami Komunalnymi²⁴ oraz Kierownik Referatu Deklaracji Opłat za Odpady Komunalne w BOK²⁵ podali, że weryfikację sprawozdań złożonych przez podmioty do tego zobowiązane dokonywano w trakcie kontroli podmiotów przeprowadzanej raz w roku. W trakcie kontroli dokonywano analizy przedstawionych przez podmiot kontrolowany kart ewidencji odpadów i kart

²⁰ DS CONSULTING sp. z o.o. z Gdańska.

²¹ Dalej: „Wojewódzki Inspektor”.

²² Dalej: „PSZOK”.

²³ SI/7/000002/19 na kwotę 4 000 zł oraz SI/7/000001/19 na kwotę 5 600 zł.

²⁴ Dalej: „BOK”.

²⁵ Dalej: „Kierownik Referatu”.

przekazania odpadów oraz dokumentów potwierdzających sposób zagospodarowania odpadów papieru, tworzyw sztucznych i szkła.

(akta kontroli str.180-204, 321-349, 1157-1161)

1.3. Miasto osiągnęło wymagane przepisami rozporządzenia poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 23,985% w 2016 r., 23,39% w 2017 r. oraz 34,925% w 2018 r.

W latach 2016-2018 masa odpadów ulegających biodegradacji odebranych i zebranych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru Miasta przekazanych do składowania wynosiła 0 Mg. Odpady zielone poddawane były kompostowaniu.

(akta kontroli str. 205-320)

Kierownik Referatu podał, że poziomy recyklingu wyliczono w oparciu o złożone sprawozdania podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, prowadzących PSZOK i zbierających odpady komunalne (od 2018 r.), a także w oparciu o dane pochodzące od podmiotów zajmujących się przetwarzaniem odpadów. Przed wyliczeniem poziomów dokonano weryfikacji poprawności danych ujętych w sprawozdaniach oraz danych o odpadach przedłożonych przez podmioty zajmujące się przetwarzaniem odpadów.

(akta kontroli str. 350-352)

Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych ProNatura Sp. z o.o. realizowała zadanie własne gminy w zakresie gospodarki odpadami²⁶.

(akta kontroli str. 353)

1.4. W Mieście opracowano projekty uchwał dotyczące wyboru:

- metody obliczania i ustalania opłat²⁷ za gospodarowanie odpadami zgodny z art. 6j ust. 1 pkt 1 ucpg tj. iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty;
- sposobu pobierania opłat²⁸ zgodnie z art. 6l ust. 1 ucpg, tj. opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wnoszone są bez wezwania, na rachunek Urzędu Miasta, w tym właściciele nieruchomości zobowiązani są do wnoszenia opłaty płatnej z dołu za każdy miesiąc, w terminie do 20 dnia następnego miesiąca, natomiast właściciele nieruchomości na których znajduje się domek letniskowy²⁹ zobowiązani są do wnoszenia rocznej opłaty ryczałtowej płatnej z góry, w terminie do 20 lipca.

(akta kontroli str. 374-377)

Stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi ustalone uchwałą Rady Miasta Nr XXI/345/15 z 25 listopada 2015 r. dwukrotnie zwiększono³⁰ oraz jeden raz uległy zmniejszeniu³¹. Miesięczne stawki opłat nie przewyższały maksymalnych

²⁶ Uchwała Nr XX/257/07 Rady Miasta Bydgoszczy z 24 października 2007 r. w sprawie utworzenia spółki pod firmą Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy i objęcia udziałów, dalej: „ProNatura sp. z o.o.”.

²⁷ Uchwała Nr XXX/600/12 Rady Miasta Bydgoszczy z 27 czerwca 2012 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

²⁸ Uchwała Nr XXI/348/15 Rady Miasta Bydgoszczy z 25 listopada 2015 r. w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

²⁹ lub inna nieruchomość wykorzystywana na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywanej jedynie przez część roku.

³⁰ Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy: Nr XLVI/947/17 z 21 czerwca 2017 r. - obowiązująca od 1 września 2017 r. oraz Nr XVIII/419/19 z 27 listopada 2019 r. - obowiązująca od 1 stycznia 2020 r.

³¹ Uchwała Nr XXV/637/20 Rady Miasta Bydgoszczy z 24 czerwca 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Miesięczna opłata na 1 osobę zmalała z 22 zł do 21 (w przypadku selektywnej zbiórki odpadów), natomiast w przypadku nie dopełnienia obowiązku selektywnej zbiórki odpadów stawka opłaty zmalała z 66 zł do 63 zł. – stawki obowiązujące od 1 sierpnia 2020 r.

stawek³² określonych w art. 6k ust. 2a pkt 1 ucpg. Rada Miasta ustaliła, że w przypadku niedopełnienia obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosi trzykrotność stawki, tj. zgodnie z art. 6k ust. 3 ucpg.

Kierownik Referatu podał, że Miasto podejmowało decyzje o metodach ustalania stawek opłat i ich wysokości w oparciu o wykonaną przez podmiot zewnętrzny analizę finansową systemu gospodarki odpadami w mieście i kalkulację opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, co wskazane zostało w uzasadnieniach uchwał Rady Miasta.

(akta kontroli str. 354-358)

W Mieście obowiązywały następujące stawki opłat:

- a) nieruchomość zamieszkała - opłata miesięczna od osoby zamieszkującej daną nieruchomość – selektywna zbiórka odpadów – 13 zł w latach 2016-2019, od 1 stycznia 2020 r. – 22 zł, od 1 sierpnia 2020 r. – 21 zł. Ustalono trzykrotność opłaty dla właścicieli nieruchomości którzy nie dopełnili obowiązku selektywnej zbiórki odpadów, tj. odpowiednio 39 zł i 66 zł;
- b) nieruchomość niezamieszkała zróżnicowana była w zależności od wielkości pojemnika³³ lub prasokontenera³⁴:
 - w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 sierpnia 2017 r. w przypadku gdy odpady były zbierane w sposób selektywny z pojemników: od 16 zł o pojemności 60 l do 2 385 zł o pojemności 36 000 l oraz z prasokontenerów: od 1 148 zł o pojemności 8 000 l do 2 588 zł o pojemności 20 000 l, w przypadku gdy odpady nie były zbierane w sposób selektywny z pojemników: od 47 zł o pojemności 60 l do 7 155 zł o pojemności 36 000 l oraz z prasokontenerów: od 3 444 zł o pojemności 8 000 l do 7 764 zł o pojemności 20 000 l;
 - w okresie od 1 września 2017 r. do 30 czerwca 2020 r. w przypadku gdy odpady były zbierane w sposób selektywny z pojemników od 21 zł o pojemności 60 l do 3 129,50 zł o pojemności 36 000 l oraz z prasokontenerów od 1 507 zł o pojemności 8 000 l do 3 396 zł o pojemności 20 000 l, w przypadku gdy odpady nie były zbierane w sposób selektywny z pojemników: od 63 zł o pojemności 60 l do 9 388,50 zł o pojemności 36 000 l oraz z prasokontenerów: od 4 521 zł o pojemności 8 000 l do 10 188 zł o pojemności 20 000 l;
- c) opłata roczna uiszczana przez właściciela nieruchomości, na której znajduje się domek letniskowy³⁵ wynosiła 53 zł rocznie dla odpadów zbieranych i odbieranych w sposób selektywny oraz 159 zł rocznie w przypadku nieprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów. W latach 2016-l połowa 2020 r. nie uległa zmianie ryczałtowa roczna stawka ww. opłaty;
- d) opłata za odpady zielone z targowisk zróżnicowana była w zależności od wielkości pojemnika lub prasokontenera i wynosiła:

³² Tj. 2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem-za mieszkańca w przypadku metody o której mowa w art. 6j ust1 pkt 1 ucpg.

³³ O pojemnościach: 60 l, 80 l, 120 l, 240 l, 660 l, 1100 l, 2500 l, 5000 l, 7000 l, 10 000 l, 24 000 l, 36 000 l,

³⁴ O pojemnościach: 8 000 l, 10 000 l, 20 000 l.

³⁵ lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno- wypoczynkowe, jedynie przez część roku.

- w okresie od 1 stycznia 2016 do 31 sierpnia 2017 r. dla pojemników od 8 zł o pojemności 60 l do 1 193 zł o pojemności 36 000 l, z prasokontenera od 574 zł o pojemności 8 000 l do 1 294 zł o pojemności 20 000 l;
- w okresie od 1 września 2017 r. do 30 czerwca 2020 r. dla pojemników od 10,50 zł o pojemności 60 l do 1 565 zł o pojemności 36 000 l, z prasokontenera od 753,50 zł o pojemności 8 000 l do 1 698 zł o pojemności 20 000 l.

W badanym okresie zwiększono³⁶ opłaty za odbiór odpadów, tj:

- od 1 września 2017 r. zwiększono opłatę od 28% do 34% (w zależności od pojemności pojemnika³⁷ lub prasokontenera³⁸) za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych - zbieranych w sposób selektywny i nieselektywny - przez właściciela nieruchomości lub części nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, oraz zwiększono opłatę od 27 % do 31 % (w zależności od pojemności pojemnika³⁹ lub prasokontenera⁴⁰) za odbiór odpadów zielonych z targowisk;
- od 1 stycznia 2020 r. zwiększono o 69% miesięczną opłatę od osoby zamieszkującej daną nieruchomość za odbiór [1] zmieszanych odpadów zbieranych i odbieranych w sposób selektywny (z 13 zł do 22 zł) oraz [2] za odbiór zmieszanych odpadów niezbiieranych i odbieranych w sposób selektywny (z 39 zł do 66 zł).

(akta kontroli str. 359-373)

Kierownik Referatu wskazał, że przyczyny wzrostu stawek od 1 września 2017 r. dla nieruchomości niezamieszkałych wynikały z rosnących kosztów odbioru odpadów. Od 1 stycznia 2020 r. nastąpił wzrost stawek opłat za gospodarowanie odpadami dla mieszkańców. Stawka ta nie była zmieniana od 1 stycznia 2016 r. Od 1 listopada 2019 r. w dwóch sektorach, a od 1 stycznia 2020 r. w całym mieście zmieniono system selektywnego zbierania odpadów komunalnych dostosowując go do wymagań określonych w rozporządzeniu. Oddzielnie zbierany jest papier oraz z wszystkich nieruchomości przez cały rok odbierane są bioodpady. Przełożyło się to na wyższe stawki za odbieranie odpadów proponowane przez podmioty odbierające odpady komunalne. Na wzrost stawki opłat miał również wpływ rosnący od 2013 r. poziom inflacji, który realnie obniżył wartość środków jakie miasto mogło przeznaczyć na pokrycie kosztów systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

(akta kontroli str. 542-548)

³⁶ Uchwały Rady Miasta Bydgoszczy: Nr XLVI/947/17 z dnia 21 czerwca 2017 r. - obowiązujące od 1 września 2017 r. oraz Nr XVIII/419/19 z dnia 27 listopada 2019 r. - obowiązujące od 1 stycznia 2020 r.

³⁷ Pojemniki o pojemności 60 l, 80 l, 120l, 240l, 660 l, 1100 l, 2500 l, 5 000 l, 7 000 l, 10 000 l, 24 000 l, 36 000 l. Przykładowo [a] przy zbiórce w sposób selektywny: dla pojemnika o pojemności 60 l stawka opłaty wzrosła o 31% z 16 zł do 21 zł, natomiast dla pojemnika o pojemności 36 000 l stawka opłaty wzrosła również o 31% z 2 385 zł do 3 129,50 zł, [b] przy zbiórce w sposób nie selektywny: dla pojemnika o pojemności 60 l stawka opłaty wzrosła o 34% z 47 zł do 63 zł, natomiast dla pojemnika o pojemności 36 000 l stawka opłaty wzrosła o 31% z 7 155 zł do 9 388,50 zł,

³⁸ Prasokontenery o pojemności 8 000 l, 10 000 l i 20 000l. Wszystkie stawki opłaty wzrosły o 31%, przykładowo dla prasokontenera o pojemności 8 000 l [a] przy zbiórce w sposób selektywny wzrost z 1 148 zł do 1 507 zł, [b] przy zbiórce w sposób nie selektywny wzrost z 3 444 zł do 4 521 zł.

³⁹ Pojemniki o pojemności 60 l, 80 l, 120l, 240l, 660 l, 1100 l, 2500 l, 5 000 l, 7 000 l, 10 000 l, 24 000 l, 36 000 l. Przykładowo dla pojemnika o pojemności 60 l stawka opłaty wzrosła o 31% z 8 zł do 10,50 zł, natomiast dla pojemnika o pojemności 120 l stawka opłaty wzrosła o 27% z 11 zł do 14 zł.

⁴⁰ Prasokontenery o pojemności 8 000 l, 10 000 l i 20 000l. Wszystkie stawki opłaty wzrosły o 31%, przykładowo dla prasokontenera o pojemności 8 000 l wzrost z 574 zł do 753 zł.

Przy ustalaniu stawki opłat uwzględniono następujące wydatki na:

- odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie odpadów komunalnych;
- tworzenie i utrzymanie PSZOK;
- obsługę administracyjną systemu gospodarowania odpadów komunalnych;
- edukację ekologiczną w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Miasto w okresie objętym kontrolą nie wprowadziło odrębnych stawek za poszczególne rodzaje odpadów surowcowych i użytkowych ani opłat podwyższonych. Miasto nie płaciło oddzielnie za odbiór odpadów surowcowych i użytkowych.

Kierownik Referatu podał, że Miasto nie podjęło współpracy z przedsiębiorcami, podmiotami ich reprezentującymi w zakresie odbioru i dofinansowania selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów użytkowych. Zadanie w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi gmina powierzyła spółce miejskiej MKUO ProNatura. W ramach powierzonego zadania spółka miejska może w imieniu miasta podejmować przedmiotową współpracę z innymi podmiotami w celu odbioru i dofinansowania selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 354-358, 629-665)

1.5. Rada Miasta od 1 stycznia 2020 r. zwolniła z części opłaty⁴¹ właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym.⁴²

(akta kontroli str.370-371)

W deklaracjach o wysokości opłaty za odpady komunalne 112 właścicieli nieruchomości zadeklarowało posiadanie przydomowego kompostownika. Miasto w okresie objętym kontrolą:

- nie kupowało kompostowników dla mieszkańców;
- nie dokonywało oględzin nieruchomości na terenie których kompostowano bioodpady;
- nie cofnęło zwolnienia z opłat z tytułu posiadania kompostownika.

Miasto zapewniło wszystkim właścicielom nieruchomości zamieszkałych odbiór bioodpadów. W ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości zamieszkałych wyposażeni są w pojemniki do zbierania bioodpadów. Kierownik Referatu wskazał, że „z uwagi na wprowadzenie na terenie całego kraju stanu epidemiologicznego w związku z COVID-19 tutaj. Biuro nie zdażyło przeprowadzić kontroli właścicieli nieruchomości” w zakresie kompostowania odpadów.

(akta kontroli str. 378-381)

W latach 2016-2020 (I półrocze) Miasto wysłało 166 pouczeń do właścicieli nieruchomości informując o stwierdzonych nieprawidłowościach w zakresie zbiórki odpadów i jakości segregacji. W czterech przypadkach wszczęto postępowania w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zakończone wydaniem decyzji⁴³ w związku z:

⁴¹ W wysokości 1 zł od kwoty stawki opłaty liczonej od osoby zamieszkującej daną nieruchomość.

⁴² Uchwała Rady Miasta Bydgoszczy Nr XVIII/420/19 z 27 listopada 2019 r.

⁴³ W trzech przypadkach Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Bydgoszczy utrzymało w mocy wydane decyzje. W jednym przypadku sprawa trafiła do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy i nie została jeszcze zakończona.

- zadeklarowaniem selektywnego zbierania odpadów i niedopełnieniem obowiązku wynikającego z § 11 Uchwały nr XI/141/15 Rady Miasta Bydgoszczy⁴⁴ z 29 kwietnia 2015 r., zgodnie z którym w celu odbioru odpadów zebranych w sposób selektywnie właściciel nieruchomości na której nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, składa zgłoszenie odpadów komunalnych do odbioru u przedsiębiorcy odpowiadającego za odbieranie odpadów komunalnych w danym sektorze;
- przekazaniem do zagospodarowania dodatkowych odpadów zmieszanych ponad stałą zadeklarowaną ilość.

(akta kontroli str. 378-472)

1.6. W Urzędzie przygotowano projekty wzorów deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz określono warunki i tryb składania deklaracji przez właścicieli nieruchomości. Projekty uchwał przedłożono Radzie Miasta⁴⁵. We wzorze deklaracji uwzględniono informacje wskazane w art. 6n ust. 1 pkt 1 ucpg.

W przypadku złożenia nierzetelnych deklaracji lub ich nieskładania BOK wzywał do udzielenia wyjaśnień oraz do złożenia nowej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zakresie liczby osób zamieszkujących, w przypadku ich bezskuteczności wszczynał postępowanie w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W okresie objętym kontrolą Prezydent wydał 3 359 wezwań⁴⁶ m.in. do złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi czy uzasadnionych wątpliwości, co do danych zawartych w deklaracji. Natomiast w związku z wszczętymi z urzędu postępowaniami administracyjnymi w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wydał 839 decyzji, z tego: 180 w 2016 r., 126 w 2017 r., 411 w 2018 r., 109 w 2019 r., 13 w okresie od stycznia do czerwca 2020 r.

(akta kontroli str.473-541)

Kierownik Referatu podał, że BOK podejmował następujące działania mające na celu uszczelnienie systemu m.in. takie jak:

- weryfikacja zmniejszania liczby osób zamieszkałych daną nieruchomością poprzez wzywanie osób składających przedmiotową deklarację do wyjaśnienia oraz dostarczenia dowodów potwierdzających powyższy fakt, a od września 2019 r. do złożenia nowej deklaracji;
- współpraca BOK ze Strażą Miejską, która przeprowadza w terenie weryfikacje liczby osób zamieszkałych daną nieruchomością;
- zlecenie Straży Miejskiej kontroli na terenie nieruchomości lub informowanie mieszkańców o konieczności złożenia pierwszej deklaracji, w sytuacji gdy w systemie nie widniała karta kontowa założona przez nowego właściciela;

⁴⁴ Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi zwana dalej: „uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów”.

⁴⁵ Rada Miasta Bydgoszczy uchwałą nr XXI/347/15 z 25 listopada 2015 r. określiła warunki i tryb składania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Wzory deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przyjęte zostały uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy Nr XXI/346/15 z 25 listopada 2015 r. zmieniona uchwałami Nr XLVI/948/17 z 21 czerwca 2017 r., Nr XIV/289/19 z 4 września 2019 r. oraz Nr XVIII/421/19 z 27 listopada 2019 r.

⁴⁶ W tym: w 2016 r. 443 wezwań, 2017 r. 299 wezwań, 2018 r. 294 wezwań, 2019 r. 2 222 wezwań, 1 p. 2020 r. 101 wezwań.

- użytkowanie Systemu RFID tj. systemu elektronicznego ewidencjonowania czynności odbioru, transportu oraz wyładunku odpadów komunalnych. System wychwytuje do jakiego podmiotu przypisany jest dany pojemnik i czy miał miejsce odbiór odpadów. Czy nastąpiło wystawienie odpadów komunalnych przez podmiot, który nie ma złożonej deklaracji identyfikowane jest na miejscu w momencie odbioru odpadów. W takim przypadku firma wywozowa powiadamia pracownika BOK o przypadku wystawienia pojemnika, który nie został dotychczas zaewidencjonowany w Systemie,
- weryfikacja nowych adresów w programie „Ewidencja Miast Ulic i Adresów” (EMUiA) – są to dane przestrzenne pozwalające namierzyć nowe nieruchomości, na które nie zostały złożone deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami,
- współpraca z zarządcami nieruchomości – cykliczna wymiana danych dotycząca liczby osób zameldowanych i zgłaszanych jako zamieszkałe w poszczególnych lokalach,
- weryfikacja nieruchomości, na których odnotowano urodzenie dziecka, a nie została złożona nowa deklaracja.

(akta kontroli str. 473-477, 1067-1092)

1.7. Wydatki na funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi⁴⁷ poniesione przez Miasto w latach 2016-I półrocze 2020 r. wyniosły:

- 2016 r. – 72 371,7 tys. zł,
- 2017r. – 73 763,6 tys. zł,
- 2018 r. – 75 780,9 tys. zł,
- 2019 r. – 78 625,1 tys. zł,
- I półrocze 2020 r. – 41 395,5 tys. zł.

Ponad 92% ww. wydatków przeznaczonych została na odbiór odpadów komunalnych oraz przyjmowanie ich i zagospodarowanie, tj.:

- odbiór odpadów komunalnych. Wydatki stanowiły od 51,3% do 55,9% ogółu wydatków na funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i wyniosły: 2016 r. - 37 645,1 tys. zł, 2017 r. - 40 193,9 tys. zł, 2018 r. - 42 371,9 tys. zł, 2019 r. - 40 360,1 tys. zł, I półrocze 2020 r. - 22 032,3 tys. zł,
- przyjmowanie i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Wydatki stanowiły od 38,4% do 40,8% ogółu wydatków na funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi i wyniosły: 2016 r. - 29 556,0 tys. zł, 2017 r. - 28 330,5 tys. zł, 2018 r. - 27 795,1 tys. zł, 2019 r. - 32 072,5 tys. zł, I półrocze 2020 r. - 16 282,6 tys. zł.

Pozostałe 8% środków wydatkowane było m.in. na tworzenie i utrzymanie PSZOK, obsługę administracyjną systemu, edukację ekologiczną w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi, usuwanie odpadów komunalnych znajdujących się w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

(akta kontroli str.542-611)

Dochody uzyskane przez Miasto z opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości w okresie 2016-I półrocze 2020 r. wyniosły:

- 2016 r. – 69 361,7 tys. zł,
- 2017r. – 73 076,2 tys. zł,
- 2018 r. – 77 813,7 tys. zł,

⁴⁷ W rozdziale 90002 „Gospodarka odpadami komunalnymi”

- 2019 r. – 78 706,3 tys. zł,
- I półrocze 2020 r. – 50 435,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 542-548, 612-618)

W 2016 i 2017 roku środki pochodzące z opłat nie były wystarczające⁴⁸ na pokrycie wszystkich wydatków Miasta związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Natomiast w 2018 i 2019 roku niewydatkowano wszystkich środków finansowych⁴⁹ pochodzących z opłat ponoszonych przez mieszkańców.

Kierownik Referatu poinformował, że na bieżąco analizowano dochody i wydatki systemu, w przypadku zagrożenia, że koszty są zbyt wysokie w stosunku do dochodów były wdrażane zmiany stawki, natomiast w przypadku niewydatkowania wszystkich środków finansowych pochodzących z opłat od właścicieli „środki te pozostawiono w celu zabezpieczenia ewentualnych przyszłych zobowiązań”.

(akta kontroli str. 542-548)

Wybrane w przetargu podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w kalkulacji stawki ofertowej uwzględniały łącznie: koszty odbioru odpadów, wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki oraz utrzymanie pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym⁵⁰.

(akta kontroli str. 852- 883)

Kierownik Referatu podał, że Miasto nie posiada informacji jak w poszczególnych latach objętych kontrolą kształtowały się koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.

(akta kontroli str. 542-548)

W Mieście zbierane są informacje – w oparciu o zgłoszenia mieszkańców - o miejscach nielegalnego deponowania odpadów komunalnych dzikich wysypiskach”. W latach 2016 – I półrocze 2020 r. wystąpiło 897 „dzikich wysypisk⁵¹ z odpadami komunalnymi. Od 0,1% do 0,3% ogółu wydatków na funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi wydanych zostało w latach objętych kontrolą na likwidację „dzikich wysypisk”. Wydatki te wyniosły: 190,5 tys. zł w 2016 r., 120,1 tys. zł w 2017 r., 110,3 tys. zł w 2018 r., 111,7 tys. zł w 2019 r. oraz 22,6 tys. zł w I półroczu 2020 r.

Dyrektor BOK wskazała, że „zanotowana we wcześniejszym okresie czasu nadwyżka z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi umożliwiła w latach 2016-2017 pokrycie kosztów związanych z likwidacją dzikich wysypisk na terenie Miasta. Należy nadmienić, że od roku 2013 tj. od samego początku funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi nie nastąpił jakiegokolwiek deficyt w systemie, który wymagałby jego dofinansowania przez Gminę. Wszystkie założenia do budżetu, analizy finansowe oraz kalkulacje stawek opłat uwzględniały i uwzględniają wypracowane dotychczas nadwyżki/deficyty, w taki sposób aby w danym roku system w maksymalnym stopniu bilansował się. Jednocześnie podała, że wskazany niedobór środków w latach 2016-2017 wynikał

⁴⁸ Niedobór środków (dochody minus wydatki w rozdz. 90002) wynosił: w 2016 r. – 3 010,0 tys. zł, w 2017 r. – 687,4 tys. zł.

⁴⁹ Nadwyżka środków (wydatki minus dochody w rozdz. 90002) wyniosła: w 2018 r. – 2 032,8 tys. zł, w 2019 r. – 81,2 tys. zł.

⁵⁰ Zgodnie z Opisem przedmiotu zamówienia stanowiącym załącznik do SIWS (nr sprawy WPZ.271.2.2019.E) rozdział VI, pkt 1 „Wykonawca w ramach świadczenia usług na odbiór odpadów komunalnych wyposaża własnym staraniem i na własny koszt, w ramach zaoferowanej ceny ofertowej, wszystkie nieruchomości w sektorze, w pojemniki i worki do zbierania odpadów komunalnych zmieszanych oraz selektywnie zbieranych, w kolorach zgodnych z Regulaminem”.

⁵¹ W tym 166 w 2016 r., 140 w 2017 r., 208 w 2018 r., 289 w 2019 r., 94 w I półroczu 2020 r.

bezpośrednio z konieczności wypełnienia zapisów ustawowych w sprawie bilansowania się systemu. Kalkulacja stawek opłat obowiązujących od 2016 r. uwzględniała konieczność zniwelowania nadwyżki wypracowanej w latach wcześniejszych. Analizując jedynie lata 2016-2017, widać, że koszty przewyższają dochody, jednakże było to wynikiem zamierzonych działań (...).

Kierownik Referatu podał, że w oparciu o zgłoszenia mieszkańców weryfikowano w terenie miejsca dzikich wysypisk celem ustalenia ilości i rodzaju składowanych odpadów oraz właściciela nieruchomości. W przypadku terenów gminnych na których składowano odpady komunalne Miasto zlecało uprzątnięcie dzikiego wysypiska.

(akta kontroli str. 542-548, 602-611, 1157-1161)

1.8. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta został przyjęty 29 kwietnia 2015 r.⁵² po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy. Regulamin zawierał zasady wskazane w art. 4 ust. 2 ucpg, w tym wymogi wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami⁵³.

W latach 2016 – I. połowa 2020 prowadzono selektywną zbiórkę odpadów obejmującą następujące frakcje:

- papier, tektury oraz opakowania z papieru i tektury;
- metal oraz opakowania z metali;
- tworzywa sztuczne oraz opakowań z tworzyw sztucznych;
- szkło oraz opakowania ze szkła;
- opakowania wielomateriałowych;
- odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów⁵⁴;
- odpady budowlane i rozbiórkowe;
- przeterminowane leki i chemikalia;
- zużyte baterie i akumulatory;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- meble i inne odpady wielogabarytowe;
- zużyte opony.

W latach 2016-2019 odpady zbierano selektywnie⁵⁵ w następujący sposób:

- szkło oraz opakowania ze szkła w pojemnikach koloru zielonego;
- odpady zielone w pojemnikach koloru brązowego;

⁵² Uchwała Nr XI/140/15 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Bydgoszczy (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2015 r. poz. 1625). Zmiany do regulaminu wprowadzono: uchwałami Rady Miasta Bydgoszczy: Nr LVII/1217/18 z dnia 28 lutego 2018 r., Nr XI/194/19 z dnia 24 kwietnia 2019 r. oraz Nr XV/322/19 z dnia 25 września 2019 r., dalej: „regulamin utrzymania czystości i porządku”.

⁵³ Stanowiącego załącznik do uchwały Nr XXVI/434/12 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r. w sprawie uchwalenia „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023”. (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2015 r. poz. 3764, ze zm.) oraz załącznik do uchwały Nr XXXII/545/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028” (Dz. Urz. Województwa Kujawsko-Pomorskiego poz. 2403).

⁵⁴ Do 31 listopada 2019 r. odpady zielone.

⁵⁵ Zgodnie z §4 ust. 5 regulaminu utrzymania czystości i porządku - na terenie nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy, w zabudowie jednorodzinnej, wielorodzinnej, na terenie rodzinnych ogródków działkowych oraz targowisk, na terenie nieruchomości na których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne.

- papier i tektura, opakowania z papieru i tektury, tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych, metale, opakowania z metali oraz opakowania wielomateriałowe - razem w workach koloru żółtego oznakowane napisem PAPIER, METALE, TWORZYWA SZTUCZNE. W Urzędzie umowy na odbiór odpadów zawarte zostały na lata 2016-2019, następnie na lata 2020-2023;
- pozostałe frakcje odpadów przekazywano do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Miasta lub gromadzono w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych na terenie np. placówek oświatowych, kulturalno – oświatowych, aptekach.

Od 1 stycznia 2020 r. odpady zbierano selektywnie⁵⁶ w następujący sposób:

- papier i tektura, opakowania z papieru i tektury w pojemnikach koloru niebieskiego;
- metale, opakowania z metali, tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych oraz opakowania wielomateriałowe w pojemnikach koloru żółtego;
- szkło oraz opakowania ze szkła w pojemnikach koloru zielonego,
- odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów w pojemnikach koloru brązowego;
- odpady budowlane i rozbiórkowe zbierane są w workach lub pojemnikach.

(akta kontroli str. 629-665)

1.9. Rada Miasta podjęła uchwałę w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne⁵⁷. Systemem gospodarowania odpadów komunalnych objęto wszystkie rodzaje nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy. Ich liczba na 30 czerwca 2010 r. wyniosła 4 619. W latach 2016-2019 liczba ww. nieruchomości wzrastała i na dzień 31 grudnia 2016-2019 roku wyniosła odpowiednio: 4 130, 4 344, 4 549, 4 609. Odpady z nieruchomości niezamieszkałych odbierane są łącznie z odpadami z nieruchomości zamieszkałych. Na terenie nieruchomości niezamieszkałych prowadzono selektywne zbieranie odpadów komunalnych, tj. odbierano: niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, szkło, odpady wielogabarytowe⁵⁸. W latach 2016-2019 odbierano odpady zielone⁵⁹ oraz łącznie papier z metalami i tworzywami sztucznymi. Natomiast od 2020 r. odbierano papier oddzielony od metali i tworzyw sztucznych oraz bioodpady.

Właściciele nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych wyposażeni byli w pojemniki lub worki do selektywnej zbiórki odpadów, do których zbierane są: papier, tworzywa sztuczne, metale, szkło i bioodpady. Z nieruchomości zamieszkałych dodatkowo odbierane były meble i inne odpady wielogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Odpady powstające w gospodarstwach domowych mieszkańcy mogą przekazać do PSZOK.

Odebrane z terenu nieruchomości odpady przekazywano do RIPOK, tj:

⁵⁶ Zgodnie z § 4 ust. 5 regulaminu utrzymania czystości i porządku - na terenie nieruchomości na których zamieszkują mieszkańcy, w zabudowie jednorodzinnej lub wielorodzinnej.

⁵⁷ Uchwała Nr XXIX/534/12 Rady Miasta Bydgoszczy z 30 maja 2012 r.

⁵⁸ Wyłącznie z ogródków działkowych.

⁵⁹ Wyłącznie z targowisk i ogródków działkowych.

- bioodpady oraz opady zebrane selektywnie przekazywano do ProNatura Sp. z o.o. w Bydgoszczy ul. Prądocińska 28,
- zmieszane odpady komunalne do Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego w Bydgoszczy ul. Ernesta Petersona 22.

Na terenie Bydgoszczy wprowadzono następujące limity odpadów w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnym z jednego samodzielnego lokalu mieszkalnego:

- odbiór odpadów budowlanych i rozbiórkowych - jeden raz w roku,
- przekazanie do PSZOK w ciągu roku 1,5 Mg odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz 8 sztuk zużytych opon.

Częstotliwość odbioru odpadów określona została w uchwałach Rady Miasta Bydgoszczy⁶⁰. Poszczególne rodzaje odpadów komunalnych odbierano z następującą częstotliwością:

[1] nieruchomości jednorodzinna:

- odpady niesegregowane (zmieszane) - co 14 dni,
- papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło – co 28 dni,
- odpady zielone (lata 2016 – 2019) w okresie od 15 kwietnia do 31 października co 7 dni oraz w okresie od 1 listopada do 15 grudnia co 14 dni,
- odpady ulegające biodegradacji (od 1 stycznia 2020 r.) – co 28 dni w miesiącach styczeń, luty i grudzień, w pozostałych miesiącach co 14 dni,
- odpady rozbiórkowe i budowlane – jeden raz w roku na gospodarstwo domowe,
- odpady zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielogabarytowych - raz na miesiąc (w latach 2016-2019) i raz na kwartał od 1 stycznia 2020 r.,
- przeterminowane leki z aptek na terenie Bydgoszczy z częstotliwością nie rzadziej niż co 28 dni (lata 2016-2019) oraz nie rzadziej niż co dwa miesiące⁶¹ do 1 stycznia 2020 r.

[2] nieruchomości wielorodzinna:

- odpady niesegregowane (zmieszane) - co 7 dni,
- papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło – co 28 dni,
- odpady zielone (lata 2016 – 2019) w okresie od 15 kwietnia do 15 grudnia z częstotliwością nie więcej niż 15 razy,
- odpady ulegające biodegradacji (od 1 stycznia 2020 r.)– co 7 dni,
- odpady rozbiórkowe i budowlane – jeden raz w roku na samodzielny lokal mieszkalny,
- odpady zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielogabarytowych - raz na miesiąc (w latach 2016-2019) i dwa razy w miesiącu od 1 stycznia 2020 r.

[3] rodzinne ogródki działkowe:

- odpady niesegregowane (zmieszane) - co 14 dni⁶²
- papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło – co 28 dni⁶³,

⁶⁰ Nr XI/141/15 z 29 kwietnia 2015 r. oraz Nr XI/195/19 z dnia 24 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów (...).

⁶¹ Z możliwością jednego dodatkowego zgłoszenia odbioru pomiędzy wywozami.

⁶² w latach 2016-2019. Od 1 stycznia 2020 r. w okresie od 1 kwietnia do 15 października również co 14 dni, natomiast w okresie od 16 października do 31 marca na zgłoszenie nie więcej niż 10 razy.

- odpady zielone (lata 2016 – 2019) w okresie od 15 kwietnia do 31 października - co 7 dni oraz w okresie od 1 listopada do 15 grudnia - co 14 dni,
- odpady ulegające biodegradacji (od 1 stycznia 2020 r.)– co 14 dni w okresie od 1 kwietnia do 15 października oraz w okresie od 16 października do 31 marca na zgłoszenie jednak nie więcej niż 10 razy.
- meble i inne odpady wielogabarytowe - raz na miesiąc w okresie od 15 marca do 31 października (w latach 2016-2019) od 1 stycznia 2020 r. w okresach od 15 kwietnia do 15 października.

[4] domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe w latach 2016 – 2019 częstotliwość wywozu określona była jak dla zabudowy niezamieszkałej natomiast od 1 stycznia 2020 r. jak dla rodzinnych ogródków działkowych.

[5] targowiska:

- odpady niesegregowane (zmieszane) - co 14 dni w latach 2016-2019 oraz co 7 dni od 1 stycznia 2020 r.
- papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło – co 28 dni,
- odpady zielone (lata 2016 – 2019) oraz odpady ulegające biodegradacji od 1 stycznia 2020 r. - co 7 dni.

[6] zabudowa niezamieszkała:

- odpady niesegregowane (zmieszane) - co 14 dni,
- papier, tworzywa sztuczne i metale, szkło – co 28 dni,
- odpady ulegające biodegradacji od 1 stycznia 2020 r. - co 14 dni.

(akta kontroli str. 619-665, 852-883)

Podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w ramach powierzonej przez Miasto usługi odbioru odpadów były zobowiązane do przygotowania harmonogramów odbioru odpadów dostępnych dla mieszkańców.

Ogłędziny⁶⁴ miejsc zbierania odpadów komunalnych z domów wielorodzinnych znajdujących się na ul. Brodzińskiego w Bydgoszczy wykazały m.in., że:

- pojemniki w altankach i pomieszczeniach do zbierania odpadów są w stanie nieuszkodzonym i wypełnione w większości w połowie lub puste. Ogólny stan miejsc do zbierania odpadów - czysty. Teren wokół tych miejsc był niezaśmiecony,
- pojemniki były zgodne z wymaganiami określonymi w przepisach dla selektywnego zbierania odpadów oraz oznakowane napisami: „odpady zmieszane”, „metale”, „tworzywa sztuczne”, „papier”, „szkło” lub „bioodpady”.

(akta kontroli str. 1150-1156)

1.10. W kontrolowanym okresie na terenie Miasta funkcjonowały trzy PSZOK-i⁶⁵. Zgodnie z regulaminem PSZOK odpady komunalne powstające w gospodarstwach domowych z terenu Bydgoszczy przyjmowane były codziennie w godz. od 8:00 do

⁶³ W latach 2016-2019. Od 1 stycznia 2020 r. w okresie od 1 kwietnia do 15 października również co 28 dni, natomiast w okresie od 16 października do 31 marca na zgłoszenie nie więcej niż 10 razy.

⁶⁴ Ogłędzin dokonano w obecności p.o. Dyrektora BZGOK, Inspektora w Referacie Funkcjonowania Systemu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi w BZGOK, p.o. Kierownika Administracji Osiedla Szvederowo Bydgoskiej Spółdzielni Mieszkaniowej (dalej: BSM), administratora BSM oraz st. specjalistę ds. oczyszczania, p.o. Koordynatora PSZOK w ProNatura Sp. z o.o.

⁶⁵ Do końca lutego 2019 r. PSZOK prowadzone były przez Zakład Gospodarki Odpadami „GREEN” Sp. z o.o., REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „CORIMP” Sp. z o.o. Od 1 marca 2019 r. PSZOK prowadzony jest przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania odpadów ProNatura Sp. z o.o. w trzech lokalizacjach na terenie miasta: ul. Ołowiana 43, ul. Jasiniecka 7a, ul. Inwalidów 15.

20:00 z wyjątkiem niedziel i świąt. W PSZOK przyjmowano przedmioty nadające się do ponownego użycia. W latach 2016 – 2018 na jeden PSZOK przypadała następująca liczba mieszkańców⁶⁶: 108 339, 107 008, 102 494. Dziennie jeden PSZOK przyjmował średnio 25 osób⁶⁷. Zgodnie z regulaminem PSZOK osoba dostarczająca odpady składała oświadczenie o pochodzeniu odpadów komunalnych. Warunkiem przyjęcia odpadów do PSZOK było okazanie dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz jednego rachunku z lokalu, z którego pochodzą odpady⁶⁸. W regulaminie PSZOK określono rodzaje odpadów, które są przyjmowane i te które nie były przyjmowane. Katalog przyjmowanych odpadów do PSZOK zgodny był z art. 3 ust. 2 pkt 6 ucpg.

(akta kontroli str. 666-812)

1.11. Miasto podzielone zostało na dziewięć sektorów⁶⁹ w celu zorganizowania odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Wyboru podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych na terenie miasta dokonano w drodze przetargu nieograniczonego. Umowy zawarto na okresy:

- od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2019 r. z trzema wykonawcami, tj. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych CORIMP Sp. z o.o.⁷⁰ – sektory I i IX, Remondis Bydgoszcz Sp. z o.o.⁷¹ – sektory II, III, IV i V, ProNatura Sp. z o.o. – sektory VI, VII i VIII,
- od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2023 r. z trzema wykonawcami, tj: CORIMP Sp. z o.o. – sektory I i IX, Remondis Sp. z o.o. – sektor III, ProNatura Sp. z o.o. – sektory VI, VII i VIII, od 1 kwietnia 2020 r. z PHU Komunalnik Sp z o.o. – sektory II, IV i V (zamówienie WZP.271.2.2019.E).

(akta kontroli str. 915-1007)

Specyfikacja istotnych warunków zamówienia⁷² zawierała wszystkie elementy wskazane w art. 6d ust. 4 ucpg, tj:

- wymogi dotyczące przekazywania odebranych niesegregowanych odpadów komunalnych do instalacji komunalnych⁷³;
- rodzaje odpadów komunalnych odbieranych selektywnie od właścicieli nieruchomości⁷⁴;
- standard sanitarny wykonywania usług oraz ochrony środowiska;

⁶⁶ Liczba mieszkańców Miasta wg. stanu na dzień 31 grudnia wykazana w sprawozdaniach Prezydenta Miasta Bydgoszczy z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016, 2017 i 2018 r. tj. odpowiednio: 325 019, 321 026, 307 483.

⁶⁷ Na podstawie Rejestru przyjęć odpadów w PSZOK nr 1, 2 i 3 w lipcu 2020 r. gdzie przyjęto łącznie odpady z 730, 488, 825 nieruchomości.

⁶⁸ Dotyczy rachunku potwierdzającego dokonanie opłaty za media w lokalu lub okazanie dokumentu potwierdzającego naliczenie tzw: „opłaty śmieciowej” za lokal z którego pochodzą odpady, wystawiony przez spółdzielnię, zarządcę lub właściciela budynku wielorodzinnego.

⁶⁹ Uchwała Nr XXII/414/12 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie podziału obszaru Miasta Bydgoszczy na sektory w celu zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

⁷⁰ Dalej: CORIMP Sp. z o.o.

⁷¹ Dalej: Remondis Sp. z o.o.

⁷² Sprawa nr WZP.271.2.2019 - załącznik do SIWS pn. Opis przedmiotu zamówienia.

⁷³ Wykonawca w ramach realizacji usługi odbierania odpadów komunalnych zobowiązany jest do przekazywania odebranych odpadów komunalnych do RIPOK, tj. Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego w Bydgoszczy, znajdującego się przy ulicy Ernesta Petersena 22 - rozdział VII pkt 19 ppkt 1 opisu przedmiotu zamówienia.

⁷⁴ W rozdziale VII opisu przedmiotu zamówienia stanowiącym obowiązki Wykonawcy związane z odbieraniem odpadów komunalnych wskazano frakcje odpadów wraz z klasyfikacją kodów odpadów które wykonawca zobowiązuje odbierać.

- obowiązek prowadzenia dokumentacji związanej z działalnością objętą zamówieniem⁷⁵;
- szczegółowy sposób postępowania w przypadku stwierdzenia nieselektywnego zbierania odpadów;
- instalacje do których podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, jest obowiązany przekazać odebrane odpady⁷⁶;
- szczegółowe wymagania stawiane przedsiębiorcom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

Zamawiający wymagał od wykonawcy posiadania wpisu do Rejestru Działalności Regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, prowadzonego przez Prezydenta⁷⁷ i/lub wpisu do Rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, prowadzonego przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego⁷⁸.

W zamówieniu WZP.271.2.2019.E zamawiający zamierzał przeznaczyć⁷⁹ na sfinansowanie zamówienia łącznie 178 407,4 tys. zł. Wartość najkorzystniejszych ofert w czterech sektorach nie przekroczyła planowanej wartości zamówienia, natomiast w pięciu była wyższa niż planowano. Zamawiający zwiększył kwotę przeznaczoną na realizację zamówienia, ponieważ ceny najkorzystniejszych ofert w pięciu sektorach przekroczyły kwotę początkowo przez niego założoną. Wartość podpisanych umów⁸⁰ wyniosła łącznie 178 857,6 tys. zł.

Miasto weryfikowało spełnienie przez oferentów wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości⁸¹. W SIWZ Miasto wskazało, że wykonawca musi wykazać m.in., że dysponuje/ będzie dysponował określoną liczbą pojazdów wraz z wyposażeniem⁸² umożliwiającą odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, zapewni jego odpowiedni stan techniczny oraz bazę magazynowo-transportową.

⁷⁵ W ramach prowadzonej działalności odbioru odpadów wymagano wdrożenia do 31 grudnia 2019 r. systemu RFID – elektroniczne ewidencjonowanie czynności odbioru, transportu oraz wyładunku odpadów komunalnych, który musiał zapewnić m.in. identyfikację pojemników, każdorazowy odbiór odpadów. Zamawiający wymagał aby System RFID umożliwiał wprowadzenie notatek informujących m.in. o następujących zdarzeniach: przekroczenia pojemność pojemnika, błędna segregacja, brak możliwości dojazdu, brak pojemnika/ niedostępny pojemnik, pusty pojemnik, uszkodzony pojemnik, pojemnik niezgodny z deklaracją, awaria.

⁷⁶ Odebrane od właścicieli nieruchomości bioodpady oraz opady zebrane selektywnie wykonawca zobowiązany jest do przekazania ich do RIPOK tj. MKUO ProNatura Sp. z o.o. w Bydgoszczy.

⁷⁷ O którym mowa w art. 9b ust. 2 oraz 9 c ust. 1 ucpg.

⁷⁸ O którym mowa w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2020 r. poz797, ze zm.).

⁷⁹ W podziale na sektory: I sektor 13 919,0 tys. zł, II sektor 22 067,6 tys. zł, III sektor 20 444,4 tys. zł, IV sektor 28 333,8 tys. zł, V sektor 30 677,4 tys. zł, VI sektor 20 515,7 tys. zł, VII sektor 15 509,9 tys. zł, VIII sektor 15 063,8 tys. zł, IX sektor 11 875,7 tys. zł.

⁸⁰ W podziale na sektory: I sektor 17 988,4 tys. zł, II sektor 18 683,9 tys. zł, III sektor 23 258,8 tys. zł, IV sektor 23 038,5 tys. zł, V sektor 24 854,6 tys. zł, VI sektor 19 975,1 tys. zł, VII sektor 16 604,4 tys. zł, VIII sektor 17 167,5 tys. zł, IX sektor 17 286,4 tys. zł.

⁸¹ Dz. U. poz. 122.

⁸² Pojazdy muszą być trwale i czytelnie oznakowane, wyposażone w sterowniki pozycjonowania satelitarnego GPS, rejestrujący przebieg trasy punktowo nie rzadziej niż co 50m i 30 sekund, manualny czytnik RFID, pracujący w trybie offline, terminal pokładowy, umożliwiający między innymi nadzór nad działaniem systemu RFID, ręczne wprowadzenie informacji o sposobie wykonania usługi odbioru, komunikację danych o położeniu pojazdu oraz automatycznie wykonanych czynnościach, moduł do transmisji danych pozyskiwanych w trakcie realizacji usługi odbioru odpadów komunalnych, system rejestracji zdjęć.

Miasto wezwało⁸³ oferentów do złożenia wykazu⁸⁴ narzędzi, wyposażenia zakładu i urządzeń technicznych dostępnych wykonawcy w celu wykonania zamówienia wraz z informacją o podstawie dysponowania tymi zasobami.

(akta kontroli str. 813-911)

1.12. Kontrola 10 losowo wybranych protokołów kontroli przeprowadzonych przez Straż Miejską na zlecenie Urzędu dotyczyła weryfikacji liczby mieszkańców zamieszkałych na nieruchomości. W wyniku kontroli złożone zostały nowe deklaracje zwiększające liczbę osób zobowiązanych do opłaty za odpady.

(akta kontroli str.1008-1017)

Miasto nadzorowało realizację zawartych umów⁸⁵ w zakresie:

- wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki na odpady przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli, wyposażenie pojemników w czipy;
- rejestrowania odbiorów w systemie RFID,
- kontroli trasówek pojazdów podmiotów odbierających odpady;
- sposobu odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości przez podmioty odbierające odpady;
- odbioru odpadów zgodnie z harmonogramem przez podmioty odbierające odpady.

Na terenie Miasta w badanym okresie przeprowadzono 2377 kontroli właścicieli nieruchomości objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w zakresie przestrzegania przepisów ucpg. Do Urzędu⁸⁶ wpłynęło 5064 skarg mieszkańców, w tym: 3545 na brak odbioru odpadów oraz 1519 na brak pojemników. Miasto przeprowadziło dziesięć kontroli podmiotów gospodarujących odpadami komunalnymi w tym prawidłowości sporządzenia sprawozdań – w ośmiu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości, w jednej kontroli natomiast wskazano na konieczność zastosowania przy sporządzaniu sprawozdania za II półrocze sposobu wyliczenia udziału podmiotu odbierającego odpady od właścicieli nieruchomości na rynku usług, zgodnie z zaleceniami Ministra Środowiska. W okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 6 sierpnia 2020 r. Miasto wystawiło 5131 wezwań do interwencyjnego wywozu odpadów oraz zleciło 3149 wykonań zastępczych wywozów. Miasto wystawiło 222 kary umowne w związku z nieprawidłową realizacją umowy odbioru odpadów oraz naliczyło 4 043,0 tys. zł tytułem kar umownych w związku z ww. nieprawidłowościami w realizacji umowy.

(akta kontroli str. 912-914, 1018-1062, 1067-1092)

Miasto przeprowadzało corocznie analizy funkcjonowania rynku odpadów komunalnych.

Kierownik Referatu wskazał m.in., że w oparciu o te dane analizowano propozycje stawek opłat za przyjęcie odpadów komunalnych przedstawiane przez spółkę miejską ProNatura, której Miasto powierzyło zagospodarowanie odebranych z jego terenu odpadów komunalnych. Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za lata 2016, 2017 i 2018 sporządzono w terminie wskazanym w art. 9tb ust. 2 ucpg i opublikowano na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu. W ostatnim czasie odnotowano istotny wzrost kosztów odbioru i zagospodarowania

⁸³ Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2014 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.), dalej Pzp.

⁸⁴ Wyszczególnienie zasobu – opis i lokalizacja bazy transportowej i pojazdów.

⁸⁵ Kontrolę przeprowadzono na podstawie sektora VII.

⁸⁶ Dotyczy okresu czerwiec-sierpień 2020 r.

odpadów komunalnych co przyczyniło się do konieczności podniesienia przez Miasto stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W celu ograniczenia szarej strefy od samego początku funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi objęto nim wszystkich właścicieli nieruchomości (zamieszkałych i niezamieszkałych). Zaangażowano Straż Miejską do kontroli właścicieli nieruchomości w zakresie przestrzegania przepisów ucpg.

(akta kontroli str. 1063-1066)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Prezydenta mające na celu: zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytworzonych odpadów komunalnych, sprawowanie skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych poprzez zlecenie badań analizy dotyczących odpadów komunalnych z terenu miasta oraz kontrolowanie rzetelności sprawozdań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi. Stawki opłat ustalano na podstawie rzetelnych danych i informacji o kosztach gospodarowania odpadami, środki wydatkowane zgodnie z ucpg. Opracowano projekty uchwał w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz regulaminy utrzymania czystości i porządku w Mieście zgodnie z ucpg. Stworzono warunki dla selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów użytkowych; nadzorowano realizację umów zawartych z podmiotami świadczącymi usługi odbioru i zagospodarowania odpadów. W Urzędzie dysponowano szczegółowymi informacjami w jaki sposób zagospodarowywane są odpady zebrane na terenie miasta oraz identyfikowano problemy w funkcjonowaniu rynku odpadów.

OBSZAR

2. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie postępowania z odpadami.

Opis stanu
faktycznego

W Mieście w latach 2016-2020 (I półrocze) przeprowadzono następujące działania i akcje edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych:

- akcje ekologiczne pt.: „Międzynarodowy Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”⁸⁷, „Czysta Bydgoszcz – Podejmij wyzwanie”⁸⁸ oraz „Eko-Kluby”⁸⁹;
- konkursy organizowane co roku: „Mała forma sceniczna”⁹⁰, konkursy na zbiórkę baterii, płyt CD i DVD oraz nakrętek⁹¹;
- projekty edukacyjne pt.: „Leśna skrzynia skarbów”⁹² oraz „Segregujemy odpady od najmłodszych lat – dbamy o przyszłość naszej planety”⁹³;

⁸⁷ Akcje kierowane do placówek oświatowych (szkół, przedszkoli itp.). Polega na prowadzeniu przez nauczycieli wspólnie z dziećmi i młodzieżą, oczyszczania pobliskich terenów ze śmieci i nieczystości oraz organizację wydarzeń ekologicznych w placówkach oświatowych. Co roku bierze w niej udział kilkadziesiąt placówek oświatowych (kilkanaście tysięcy uczestników).

⁸⁸ W ramach akcji mieszkańcy podejmują się sprzątnięcia najbliższych terenów zielonych.

⁸⁹ Akcja skierowana do klubów sportowych, które w zamian za posprzątnięcie wspólne z zawodnikami 3 zanieczyszczonych miejsc otrzymują vouchery za zakup sprzętu sportowego. Koszt to worki i rękawice na akcję, upominki ekologiczne dla uczestników, odbiór i zagospodarowanie odpadów, nagrody dla klubów.

⁹⁰ Konkurs którego przedmiotem jest prezentacja przez dzieci i młodzież widowisk scenicznych o charakterze ekologicznym.

⁹¹ Konkursy organizowane w szkołach i przedszkolach których głównym celem jest akcentowanie znaczenia, jakie ma eliminowanie niebezpiecznych odpadów z ogólnej masy odpadów zmieszanych natomiast celem zbierania tworzyw było uświadomienie uczestnikom, że są one wartościowym surowcem wtórnym.

⁹² Projekt realizowany w szkołach i przedszkolach. Skrzynie zawierają materiały dydaktyczne dotyczące szeroko pojętej edukacji ekologicznej i tematyki leśnej. Skrzynie w ciągu roku szkolnego wędrują po szkołach oraz

- strona internetowa „czystabydgoszcz” oraz Fb czysta bydgoszcz⁹⁴;
- festyn ekologiczny „Segregujesz – Zyskujesz”⁹⁵ oraz festyny osiedlowe np. „Festyn Pachnąca Wiosna”;
- akcja: Kalendarz⁹⁶, materiały filmowe⁹⁷;
- wydruk książki edukacyjnej „Cuda ze śmieci”;
- opracowanie dwóch pozytywnych postaci kampanii o segregacji odpadów – Bydguś i Bydgosia⁹⁸;
- współpraca z ProNatura sp. z o.o. przy organizacji dni otwartych w Zakładzie Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Bydgoszczy⁹⁹;
- ulotki, broszury, plakaty dla mieszkańców miasta dotyczące PSZOK, selektywnej zbiórki odpadów, odpadach problemowych oraz artykuły w prasie;
- lekcje ekologiczne w PSZOK¹⁰⁰.

Koszty poniesione na działania edukacyjno – informacyjne w latach 2016-2019 wyniosły 1 442,2 tys. zł¹⁰¹. Miasto uzyskało dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu w wysokości 142,0 tys. zł¹⁰². Koszty Miasta stanowiły m.in.: zakup worków i rękawic na akcje, nagrody i upominki dla uczestników konkursów i akcji, odbiór i zagospodarowanie odpadów z akcji, serwisowanie strony internetowej, talony na rośliny, zakup książek, projekt i druk kalendarzy, książeczek, ulotek, broszur i plakatów, nagranie i montaż materiałów filmowych. Za zadania w zakresie edukacji ekologicznej oraz prowadzenia i aktualizacji strony internetowej w latach 2016–2019 odpowiedzialni byli wyznaczeni pracownicy BOK Urzędu, od października 2019 r. zadanie te przeszły do kompetencji Biura Komunikacji Społecznej.

Miasto otrzymywało informacje o nieprawidłowościach w segregacji odpadów bezpośrednio od mieszkańców jak i od podmiotów odbierających odpady. Kierownik Referatu poinformował, że nieprawidłowości były obserwowane głównie w nieruchomościach wielorodzinnych. Każdorazowo w przypadku zgłoszenia takiego faktu przez podmiot odbierający odpady do zarządców i administratorów nieruchomości kierowane było pismo informujące o problemie oraz wytyczne

przedszkolach według ustalonego harmonogramu a nauczyciele na bazie zawartego w nich materiału realizują zajęcia z dziećmi. Miasto finansuje wyposażenie skrzyń, wydruk książek oraz nagrody dla placówek. Dodatkowo dzieci w szkołach otrzymują książkę „Las-bogate siedlisko roślin i zwierząt”.

⁹³ Projekt realizowany od 2018 r. W ramach projektu organizowane były konferencje metodyczne dla nauczycieli, w trakcie roku szkolnego nauczyciele realizowali z dziećmi działania edukacyjne w szkołach. Miasto finansowało zakup książek pt.: „Dbamy o czystość naszej planety. Ziemia dla dzieci biorących udział w projekcie”.

⁹⁴ Aktualizowana na bieżąco strona poświęcona tematyce odpadów komunalnych, zasadom segregacji. Na stronie jest wyszukiwarka odpadów, na które można sprawdzić jak należy postąpić z danym rodzajem odpadu.

⁹⁵ Organizowany w latach 2016, 2017 i 2018. Stałym elementem była wymiana przyniesionych przez mieszkańców posegregowanych odpadów na talony na rośliny. W trakcie festynu odbywały się m. in. konkursy wiedzy ekologicznej, warsztaty recyklingowe.

⁹⁶ W 2018 i 2019 roku wykonany został kalendarz ścienny, ze stronami poświęconymi tematyce odpadowej w tym zasadach segregacji odpadów komunalnych, zasadach odbioru odpadów i odpadach problemowych.

⁹⁷ W 2016 r. przygotowane zostały materiały o tematyce dotyczące odpadów komunalnych, które po nagraniu na płyty zostały przekazane placówkom oświatowym.

⁹⁸ Postacie stworzone na podstawie bajek edukacyjnych o segregacji odpadów. Animatorzy przebrani za żywe maskotki wspierają działania prowadzone wśród dzieci, na różnego rodzaju spotkaniach, akcjach, eventach itp.

⁹⁹ Mieszkańcy mają możliwość zwiedzania nowoczesnej spalarni, zapoznanie się z najnowszymi elementami instalacji.

¹⁰⁰ W jednym PSZOK jest salka edukacyjna wyposażona w materiały umożliwiające edukację dzieci i młodzieży.

¹⁰¹ W tym: w 2016 r. – 480,8 tys. zł, w 2017 r. – 325,6 tys. zł, w 2018 r. – 379,0 tys. zł, w 2019 r. – 256,8 tys.

¹⁰² W tym: w 2016 r. – 60,0 tys. zł, w 2017 r. – 82,0 tys. zł. Miasto nie otrzymało dofinansowania od marszałka województwa lub ministra właściwego do spraw środowiska na prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie odpadów komunalnych.

związane z prawidłowym postępowaniem z odpadami. W celu osiągnięcia poprawy w tym zakresie Miasto współpracowało z administratorami, spółdzielniami i zarządcami nieruchomości, przekazując ulotki, plakaty oraz broszury dla mieszkańców o zasadach selektywnej zbiórki odpadów.

(akta kontroli str. 382-472, 1093-1149)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania z odpadami między innymi poprzez zamieszczanie informacji i ich aktualizowanie na stronie internetowej Urzędu zgodnie z ucpg.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi
i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Bydgoszcz, grudnia 2020 r.

Kontroler
Lucyna Cierzniakowska-Morzyńska
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
Tomasz Sobecki

.....
podpis

.....
podpis